

HOTĂRÎRE

privind controlul constituționalității art.I pct.7 lit.b) și c), art.I pct.8 și art.IV
din Legea nr.208-XVI din 7 iulie 2006 "Pentru modificarea
și completarea unor acte legislative"

nr.21 din 20.09.2007

Monitorul Oficial nr.153-156/18 din 28.09.2007

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE - președinte
Alina IANUCENCO - judecător
Victor PUȘCAȘ - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Valeria ȘTERBEȚ - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Victoriei Botnariuc, grefier, Dumitru Braghiș, deputat în Parlament, autorul sesizării, Vitalie Cazanir, specialist, Ion Mîțu, reprezentantul permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit. a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității art.I pct.7 lit. b) și c), art.I pct.8 și art.IV din Legea nr.208-XVI din 7 iulie 2006 "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament Dumitru Braghiș și Iurie Bolboceanu, depusă la 15 martie 2007, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 23 aprilie 2007 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului Administrației Publice Locale, Procuraturii Generale, Curții Supreme de Justiție, Centrului pentru Drepturile Omului, Academiei de Științe a Moldovei, Universității de Stat din Moldova, Universității Libere Internaționale din Moldova, Asociației pentru Protecția Consumatorilor.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și explicațiile participanților la proces, Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 7 iulie 2006 Parlamentul a adoptat Legea nr.208-XVI "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative"¹ (în continuare - Legea nr.208-XVI).

¹ M.O., 2006, nr.126-130, art.607

În sesizare, din această lege, se contestă:

- art.I punctul 7 lit. b) și c), prin care a fost modificat articolul 18 alin.(2) din Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător";

- art.I punctul 8, în partea excluserii din anexa la Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 a propozițiilor 1.1- 1.5, 2.2, 2.3 și 2.34 - 2.37;

- art.IV din Legea nr.208-XVI.

Potrivit dispozițiilor contestate:

Art.I pct.7 - la art.18, alin.(2) din Legea nr.93-XIV² va avea următorul cuprins: "Titularilor patentei li se interzice comercializarea :

b) materialelor de construcție, mobilei, articolelor de uz casnic - cu începere de la 1 ianuarie 2007;

c) produselor alimentare - cu începere de la 1 ianuarie 2008".

² M.O., 1998, nr.72-73, art.485

Art.I pct.8 - din anexa la Legea nr.93-XIV se exclude următoarele poziții:

de la 1 ianuarie 2007:

- poziția 2.2 "Transportul călătorilor cu automobilele-taxi, cu un număr de locuri de pînă la 7 inclusiv";

- poziția 2.3 "Transportul auto de mărfuri, cu excepția transportului de mărfuri inflamabile, explozive, toxice, otrăvitoare și radioactive:

- pînă la 1,5 tone

- de la 1,5 la 3,5 tone

- de la 3,5 la 7 tone, inclusiv cu remorcă

- peste 7 tone, inclusiv cu remorcă";

de la 1 ianuarie 2008:

- poziția 1.2 "Comerțul cu amănuntul în chioșcuri și în alte încăperi ce ocupă terenuri separate, a căror suprafață nu depășește 12 m², cu excepția comerțului cu aparate electronice și electrocasnice cu termenul de garanție stabilit, conform legislației în vigoare";

- poziția 1.3 "Comerțul cu amănuntul în chioșcuri și în alte încăperi ce ocupă terenuri separate, a căror suprafață nu depășește 7 m², cu excepția comerțului cu aparate electronice și electrocasnice cu termenul de garanție stabilit, conform legislației în vigoare";

de la 1 ianuarie 2009:

- poziția 1.1 "Comerțul cu amănuntul la tarabe, teșghele și din autovehicule pe piețe autorizate, cu excepția comerțului cu aparate electronice și electrocasnice cu termenul de garanție stabilit, conform legislației în vigoare";

- poziția 1.4 "Comercializarea cu amănuntul a apei îmbuteliate în locurile autorizate de autoritatea administrației publice locale";

- poziția 1.5 "Comerțul cu amănuntul la tarabe, teșghele și în alte tipuri de puncte comerciale, autorizate de autoritatea administrației publice locale, cu cărți și alte tipărituri, precum și cu publicații muzicale (note)";

- poziția 2.34 "Servicii hoteliere (în hoteluri cu un număr de locuri de pînă la 7)";

- poziția 2.35 "Darea în locațiune a locuințelor și a caselor individuale de locuit";

- poziția 2.36 "Darea în locațiune a unor încăperi (suprafețe) sau camere din componența locuințelor sau a caselor individuale de locuit";

- poziția 2.37 "Darea în locațiune a încăperilor cu altă destinație decît aceea de locuință (garaje, șoproane, depozite, pavilioane)", cu specificările respective.

Art.IV - "De la data intrării în vigoare a prezentei legi, organele fiscale teritoriale sau, după caz, primăriile nu vor elibera patente de întreprinzător pentru genurile de activitate prevăzute la art.18 alin.(2) lit. b) și c) din Legea cu privire la patenta de întreprinzător (modificate prin art.I pct.7 din prezenta lege) și pentru genurile de activitate excluse din anexa la legea menționată de la 1 ianuarie 2007, 1 ianuarie 2008 și 1 ianuarie 2009, conform art.I pct.8 din prezenta lege. Patentele pentru genurile de activitate specificate, eliberate anterior intrării în vigoare a prezentei legi, pot fi prelungite pînă la termenele menționate mai sus".

2. În opinia autorilor sesizării, art.I pct.7 lit.b) și c), art.I pct.8 și art.IV din Legea nr.208-XVI din 7 iulie 2006 "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative" contravin Constituției Republicii Moldova, și anume:

- art.1 alin.(3) și art.54, care consacră drepturile și libertățile omului ca valori supreme și nu admit adoptarea unor legi care le-ar suprima sau diminua;

- art.4, art.43 alin.(1), art.47 alin.(1), în corelare cu art.23 și art.25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care garantează cetățenilor Republicii Moldova dreptul la muncă și la protecția împotriva șomajului, un nivel de trai decent;

- art.9 alin.(3), care statuează libera inițiativă economică și concurența loială.

3. Raportînd prevederile contestate la dispozițiile Legii Supreme, la legislația în domeniu și la actele internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, Curtea reține următoarele.

Articolul 43 din Constituție statuează dreptul oricărei persoane la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 47 alin.(1) din Constituție impune statului obligația de a lua măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei sale.

Potrivit art.1 alin.(3) din Constituție, drepturile și libertățile omului sînt garantate.

Așadar, Constituția obligă statul să ia măsuri pentru exercitarea nestingherită a drepturilor și libertăților consacrate.

În conformitate cu art.54 alin.(2), exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Potrivit art.126 din Constituție, statul este obligat să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție.

Traiu decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, statului revenindu-i obligația constituțională de a contribui decisiv la ameliorarea condițiilor de viață prin dezvoltarea economică durabilă a societății și protecția socială corespunzătoare, prin ajustarea și perfecționarea continuă a cadrului legal.

La instituirea mecanismelor economice necesare pentru asigurarea unui trai decent al populației statul ține cont de condițiile economice existente și situația socială. Astfel, prin adoptarea Legii nr.93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător" statul a urmărit facilitarea realizării dreptului la muncă și dezvoltarea inițiativei private, obiective imperative la momentul respectiv.

Modificarea sistemului de patente în Moldova scontează consolidarea și multiplicarea efectelor pozitive ale reformelor economice, fiscale și regulatorii efectuate în ultimii ani în acord cu practica europeană și internațională.

Legea nr.208-XVI din 7 iulie 2006, care modifică Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", prevede reorganizarea sistemului de patente în trei etape, începînd cu 1 ianuarie 2007, pe parcursul a trei ani, permițînd valorificarea altor forme organizatorico-juridice de activitate.

Criticile aduse în sesizare privind încălcarea prin legea în speță a normelor constituționale care consfințesc dreptul la un trai decent, dreptul la muncă și protecție împotriva șomajului sînt nefondate, deoarece această lege anulează comercializarea și prestarea unor categorii de mărfuri și servicii specificate în art.18 alin.(2) și în anexa la lege în baza certificatului de stat nominativ - patenta de întreprinzător, dar nu interzice practicarea acestor genuri de activitate, propunînd să se aplice pentru ele alte forme organizatorico-juridice, prevăzute de lege.

Astfel, activitatea de întreprinzător poate fi desfășurată sub formele organizatorico-juridice prevăzute de Legea nr.845-XII din 3 ianuarie 1992 "Cu privire la antreprenariat și întreprinderi"³, alegerea căroră rămîne la discreția subiecților. Or, în spiritul principiilor libertății inițiativei economice și al concurenței loiale, consacrate de art.9 din Constituție, normele legale în vigoare dispun că agentul economic este în drept să practice orice activitate neinterzisă de lege.

³ M.O., 1994, nr.2, art.33

Conform prevederilor art.13 pct.2 al Legii cu privire la antreprenariat și întreprinderi, activitatea de muncă individuală se desfășoară sub formă de organizare juridică întreprindere individuală sau în baza patentei de întreprinzător. Prin urmare, genurile de activitate excluse din Legea privind patenta de întreprinzător pot fi prestate sub formă de întreprindere individuală.

Afirmația că activitatea de întreprinzător sub formă de întreprindere individuală prezumă o impozitare sporită nu are suport în prevederile legale, deoarece întreprinzătorul individual, prezentîndu-se în raporturile juridice ca persoană fizică, dispune de aceleași drepturi ca și persoana juridică. Codul civil statuează, în art.26, că persoana fizică este în drept a practica activitate de întreprinzător din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual. Conform art.15 al Codului fiscal, modificat prin Legea nr.177-XVI din 20 iulie 2007⁴, antreprenorul individual este supus impunerii fiscale în mărime de 0% din venitul impozabil.

⁴ M.O., 2007, nr.117-126, art.534

Potrivit art.II al legii supuse controlului constituționalității, înregistrarea de stat, în calitate de întreprinzător individual, a persoanelor fizice, care și-au încetat activitatea în baza patentei de întreprinzător din cauza expirării termenului stabilit la art.18 alin.(2) și în anexa la Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", se efectuează gratuit. Astfel, statul și-a asumat cheltuielile de înregistrare pe care trebuie să le suporte titularii patentelor, care cad sub incidența prevederilor Legii nr.208-XVI, și a respectat drepturile și interesele legitime ale acestora.

Prin Constituție și Legea nr.1103-XIV din 30 iunie 2000 "Cu privire la protecția concurenței"⁵ statul recunoaște concurența loială drept unul dintre factorii fundamentali ai dezvoltării economiei, promovînd o politică de asigurare a activității de întreprinzător și de protecție a concurenței loiale.

⁵ M.O., 2000, nr.166-168, art.1205

Realizarea inițiativei private prin intermediul patentei de întreprinzător a evidențiat un șir de probleme, cele mai grave constînd în aplicarea diverselor scheme de evaziune fiscală și activitatea antreprenorială tenebră și generarea unei concurențe neloiale în raport cu agenții economici care activează în condiții legale.

Totodată, prin neoferirea de garanții de calitate asupra mărfurilor și serviciilor prestate de titulari, patenta determină încălcarea în masă a drepturilor consumatorilor. Conform art.5 din Legea nr.105-XV din 13 martie 2003 "Cu privire la protecția consumatorilor"⁶, orice consumator are dreptul la protecția drepturilor sale de către stat. Pentru a asigura protecția drepturilor consumatorilor, statul poate condiționa practicarea unor genuri de activitate prin impunerea unor standarde de ordin calitativ sau organizatorico-instituțional.

⁶ M.O., 2003, nr.126-131, art.507

Modificările operate în Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 au menirea de a contribui la ameliorarea climatului de afaceri, optimizarea comerțului interior și protecția consumatorilor.

Articolul IV al Legii nr.208-XVI din 7 iulie 2006 prevede modul de punere în aplicare a modificărilor operate în Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998, oferind titularilor de patentă timpul necesar pentru perfectarea actelor, în temeiul cărora își vor desfășura activitatea de întreprinzător în forma solicitată, și asigurîndu-le activitatea neîntreruptă în baza patentei pînă la data limită, patentele pentru genurile de activitate specificate, eliberate anterior intrării în vigoare a legii, puțin să fie prelungite. Acest articol prevede în mod rezonabil o perioadă de tranziție, în care se vor menține relațiile juridice stabilite anterior.

În baza celor expuse, Curtea conchide că prin modificările operate în Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 s-a ținut cont atît de prevederile articolelor 4, 9, 43 alin.(1), 47 alin.(1) din Constituție, corelate cu articolele 23 alin.1, 25 alin.1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, cît și de prevederile art.54 alin.(2), (3) și (4) din Constituție.

Legea restrînge în mod justificat anumite activități în baza patentei de întreprinzător, acestea puțin să fie practicate în continuare într-un cadru legal mai riguros, în interesele securității naționale și ordinii publice, bunăstării economice a țării, protejării drepturilor și libertăților garantate de Constituție, de pactele și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Restrîngerile instituite prin Legea nr.208-XVI din 7 iulie 2006 nu aduc atingere drepturilor fundamentale consacrate de Constituție, fiind proporționale cu situația care le-a determinat, antreprenorii avînd posibilitatea reală de a-și continua activitatea prin alte forme de organizare juridică.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se declară constituționale prevederile art.I pct.7 lit.b) și c), art.I pct.8 și art.IV din Legea nr.208-XVI din 7 iulie 2006 "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Dumitru PULBERE

Chișinău, 20 septembrie 2007.

Nr.21.